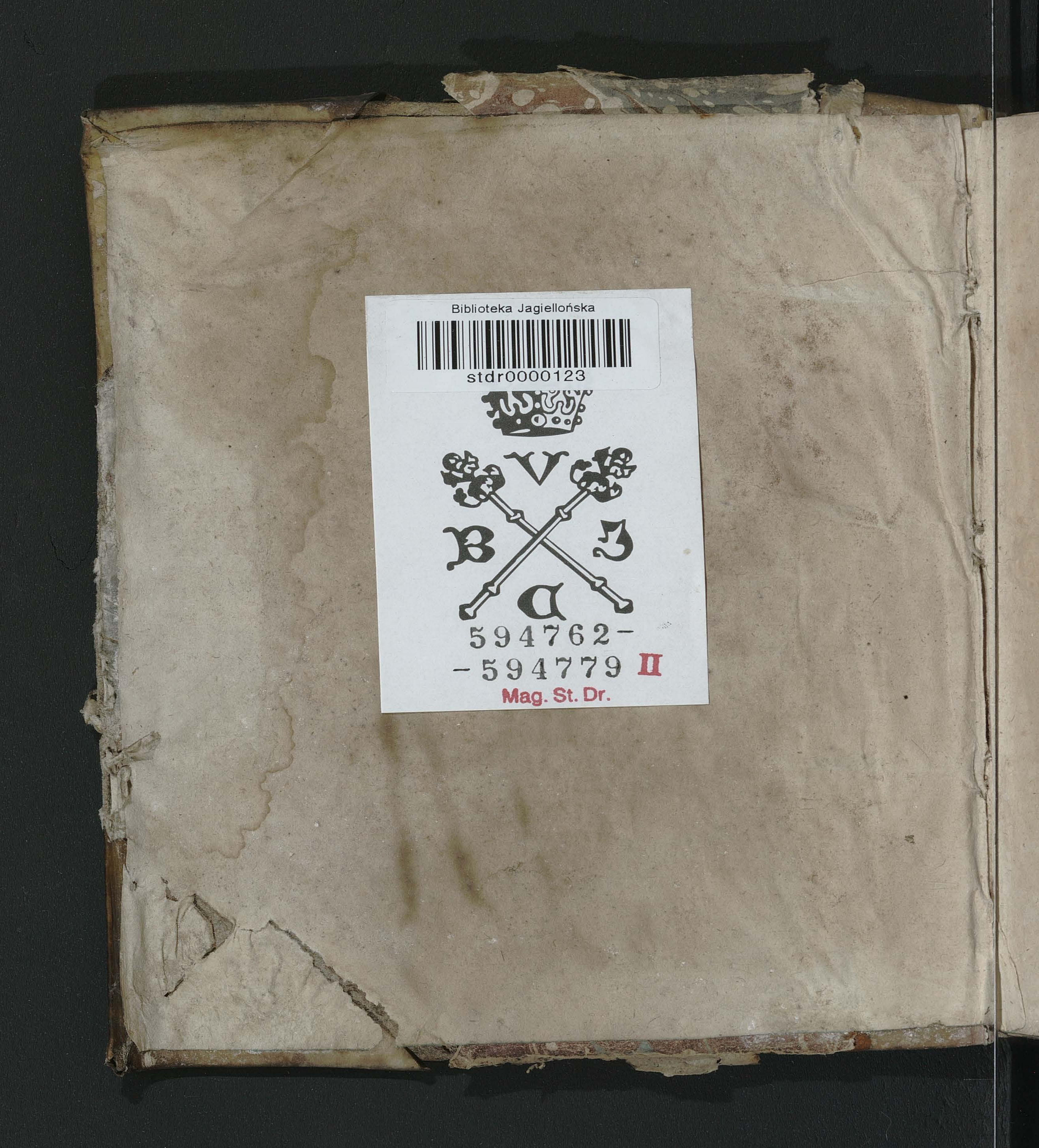

Biblioteka Jagiellońska
stdr0000123
V
B J
C
594762-
-594779 II
Mag. St. Dr.

Silesiaca.

In hoc Tomo continentur:

1. Martini Hankii de Silesiorum Rebus Exercitationes.
2. ——————— de Silesior. Nominibus.
3. — — — — de Siles. Majoribus.
4. — — — — — de Silesiis indigenis eruditis.
5. — — — — — de Sil. alienigenis eruditis.
6. Jos. Henr. Cunradi Silesia Togata.
7. M. Christ: Stiefs Ep: de Urnis Lignicensibus.
8. Diss: Schurtzfleischii: de Lemmatibus Historiis ad Silesiam pertinentibus.
9. Diss: Ejusd: de Originibus Lignicii.
10. Diss. Wernsdorfii: de Fanaticis Silesiorum.
11. Diss. Löscheri: de Schwengfeldismo in pietismo redivivo.
12. Rungii Miscellan. Literaria de ineditis Silesior. Scriptoribus Spec. I. et II.
13. Gottlob Krantzii Memorabilia Bibliothecæ Vratisl. Elisabethanæ
14. Coleri Oratio de Bibliotheca Mario-Magdalanea.
15. Diss. Jacobi: de Terra medicata Silesiæ.
16. Diss: Eyseli: de Uromantia in Siles. necessaria.
17. Diss: M. Sommeri: de Onophagia Silesiorum

Ad hoc Argument: Rer: Silesiac: pertinent:

1. Diss. Jos. Sam. Stryckii: de Jure singulari Vratislaviensium in processu. quam vid. in Vol. I. Dispp. mear. Disp. XVIII.

2. Diss. Sam. Stryckii: De Jure Silesior. Saxonico. Vol. II. Dispp. Disp. I.

3. — Sam. Stryckii: De Feudis Ducatuum Siles. Svidnicensis et Jauraviensis. Vol. II. Dispp. II.

4. Diss. Feltzii: De Constitut: Bolconis II. Ducis Siles. de Successione ab intestato. Vol. II. Disp. III.

5. Panegyris Kölbings à Pitschmanno Gymn. Zittav. conscripta de Familia Comitum à Rheder. in Fasciculo meo Programmatum.

Ex D. Patris mei Bibliotheca huc faciunt:

Vor.
Breßlau. Chronica geschrieben.
Breßlauische Statuten.
Erneuerte böhmische Landes Ordnung. Oppolische u. Rattibor. Land. Ordnung.
Appellations-Instruction.
Liegnitzische u. Briegische Privilegia.
Fürstl. Constitut. des Fürstenth. Liegnitz. Historia
Glogauische Privilegia.
Chronicon Bohemiae. Daniel Czepkonis Gynaeceum Silesiacum.
Goldasti Comentar. in Priv. Regni Bohemiae. Neugebauers Histor. Polon.
Schickfusii Jus feudale Silesiae.

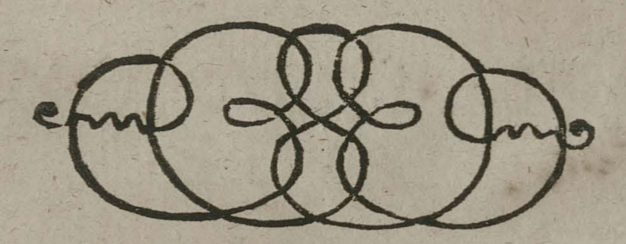
CHRISTIANI RUNGII

MISCELLANEA LITERARIA

De

Quibusdam ineditis Historiæ Silesiacæ Scriptoribus ac Operibus.

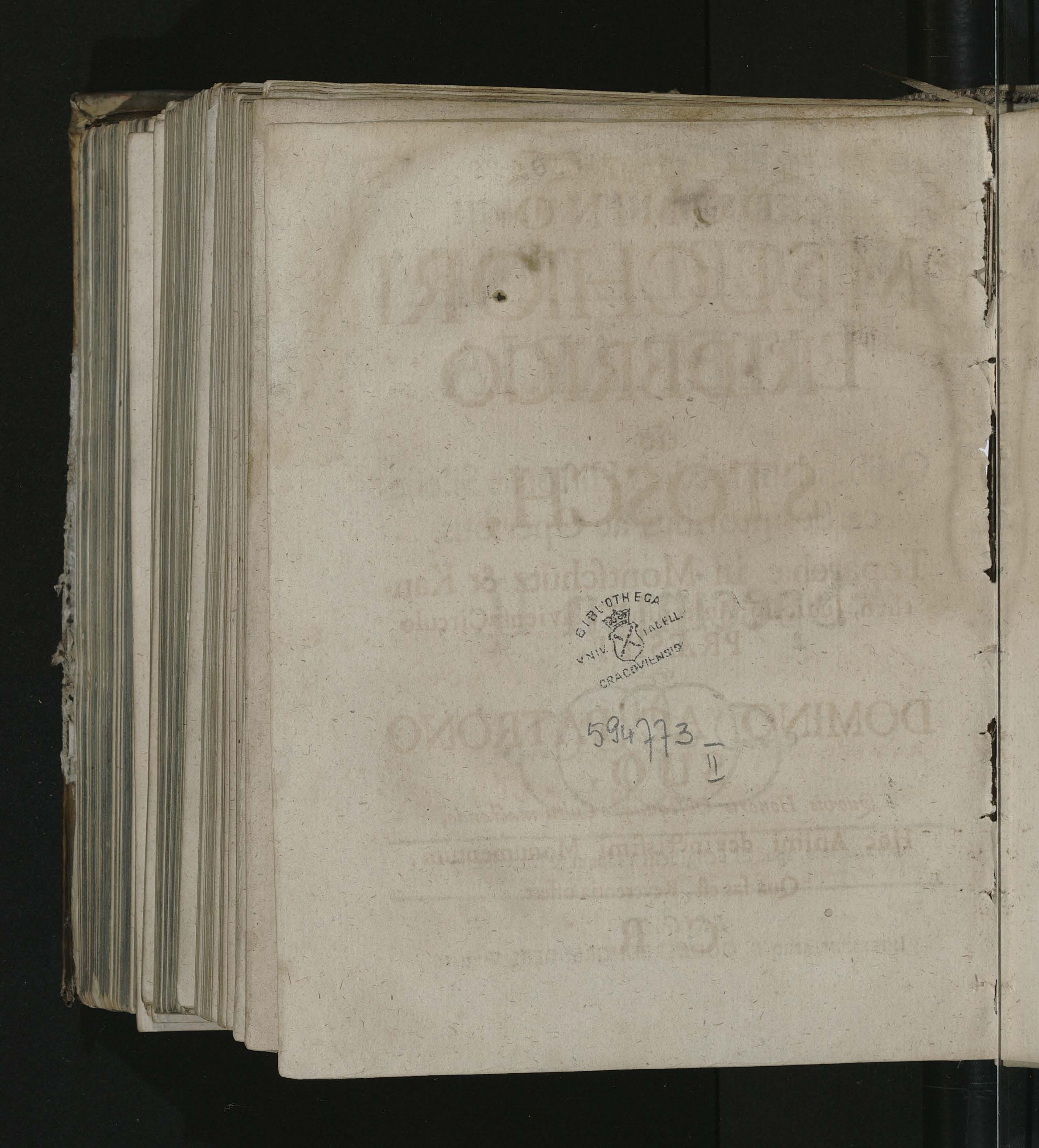
Specimen II.

Wratislaviæ, apud Es. Fellgibelii Viduam & Hæredes. 1713.

BRIGAE,

IMPRESSUM APUD B. GODOFREDI GRÜNDERI VIDUAM.

BIBLIOTHECA
UNIV. IAGELL.
CRACOVIENSIS
594773 II

JLLUSTRI GENEROSOQUE

DOMINO

MELCHIORI FRIDERICO

de

STOSCH,

Toparchæ in Montſchütz & Kanthen, Judiciiq; Aulici in Wolavienſi Circulo

PRÆSIDI,

&c.

DOMINO AC PATRONO SUO,

Quovis Honoris Obſequiique Cultu mactando,

Hoc Animi devinctiſſimi Monumentum,

Qua fas eſt, Reverentia offert

C. R.

JLLUSTRIS, GENEROSE,

DOMINE GRATIOSISSIME,

Emerarium committere facinus videor, qui Equeſtri Togæ pulveres hosce literarios adſpergere non verear, fœtuque haud ſatis maturo in Conſpectum Tuum prodire auſim. Sane, ſi quid Conatui

tui huic meo obstare potuisset, illa Tui Nominis fuisset sublimitas; nisi Virtutis generosæ Gratia, ex altera parte addidisset Animum, hocq; ipsum, quod detrectare videbar, mihi imperasset Observantiæ officium. Quis autem est, cui innotuit Illustre Nomen Tuum, quin idem sciat, quantum Literis mansuetioribus statuas pretium, qua cupiditate Ipse secteris Musas, iisdemque præbeas Aures pariter ac Animum, Teque Tibi ereptum totum iis devoveas? Tute Ipse Tibi Testis es, quanta voluptate perfusus Majorum Tuorum Cineres legas atque excutias, si quas forte in illis reperires scintillas, quibus Genti Tuæ faces posses accendere: dum nempe antiquissimæ Tuæ Prosapiæ primos natales eruis, atque longinquam numerosamque Propaginem, difficillimis Cognationum nodis implexam, e Documentis vetustissimis labore improbo extricas, ac immor-

tale STOSCHIÆ Gentis Decus Tabulis Genealogicis luculentisſime adſtruis. In quo Virum Illuſtrem, DAVIDEM SCHWEINITZIUM, Avum Tuum Maternum, laudatisſima æmulatione exprimis, qui typis vulgata Stemmatis ſui Genealogia, quot edidit Tabulas, tot præclara nunquam intermorituri Nominis, in Templo Honoris ſuſpendit Anathemata.

His vero Literarum deliciis immerſus, tantum abeſt, ut Homines Literatos, velut infra dignitatem conſtitutos, qui ſeculi mos eſt, averſeris, ut vel maxime eorum conſuetudine ac commercio recreari cupias: ne dicam de ſumma Tua in me Benevolentia, qui non tantum Acceſſu Colloquioq; Tuo, me, in hoc eruditi orbis Theatro ultimæ caveæ hominem, plus ſemel es dignatus; verum etiam MStum Codicem, primum

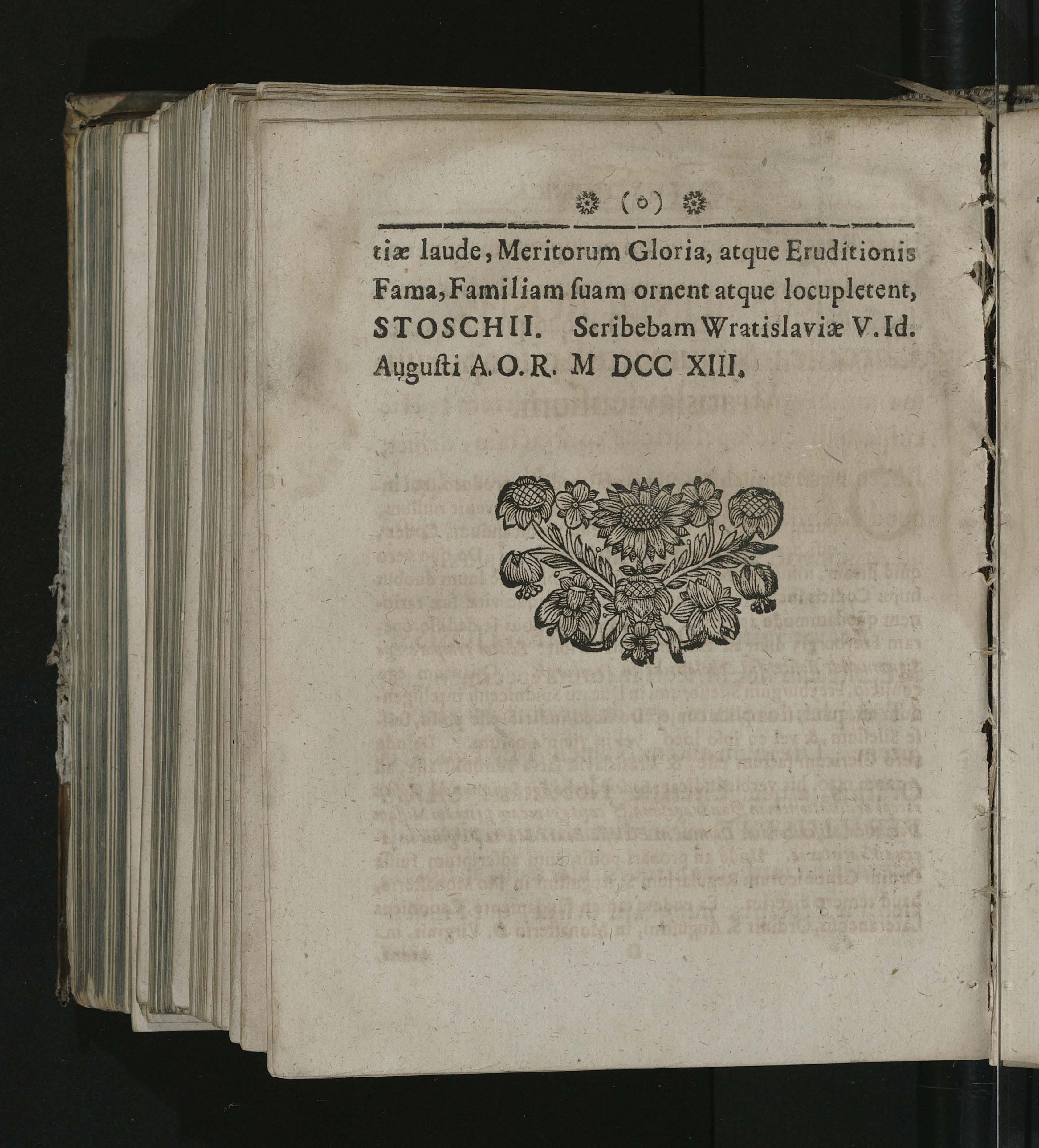
inter

inter Recenſus iſtos locum occupantem, benevolentisſime mecum communicatum, ſtudiis meis deeſſe noluiſti. Cur ergo TE quoque non accederem, aut ſaltem Codicem illum, cum humillima animi grati teſtificatione redderem? Hic culpam, hac compellatione contractam, diluet, liberumque parabit acceſſum. Neque, ſpero, quod Tuum eſt reſpues, aut aſpectu excludes, quod ob Argumenti affinitatem huic ſeſe adjunxit.

Accipe igitur, DOMINE GRATIOSISSIME, alterum hoc Miſcellaneorum ſpecimen, atq; a Tuo ſplendore, eum, quo deſtituitur, largire nitorem. Divinum autem Numen TE, Equeſtris Ordinis, atque Literatæ Nobilitatis SIDUS PERILLUSTRE, quam diutisſime ſoſpitet atq; fortunet, faciatq;, ut antiquisſimæ æque ac florentisſimæ Proſapiæ nunquam deſint, qui Pruden-

tiæ

tiæ laude, Meritorum Gloria, atque Eruditionis Fama, Familiam ſuam ornent atque locupletent, STOSCHII. Scribebam Wratislaviæ V. Id. Auguſti A. O. R. M DCC XIII.

I.

SIGISMUNDI ROSITZ Chronica: & Numerus Episcoporum Vratislaviensium.

Bibl. Jag.

OBscuri Nominis Scriptorem in medium produco, qui inter Historicos Silesios locum hactenus invenit nullum; quem tamen ab oblivione esse vindicandum, Codex, qui præ manibus est, suadere videtur. De quo vero quid dicam, nihil fere habeo, nisi quod nomen ipse suum duobus hujus Codicis locis prodidit memoriæ, iisdemque vitæ suæ rationem quodammodo aperuit. Primum ait, Artibus se dedisse operam Freyburgi, dum ad Annum 1421. scribit: *Eodem tempore Ego Sigismundus Rositz fui Scholasticus in Freyburgk.* Quantum ego conjicio, Freyburgum Silesiorum, in Ducatu Suidnicensi intelligendum est, quod, si amplius conjectare licet, indicio esse possit, fuisse Silesium, & vel eo ipso loco, vel in vicinia natum. Deinde vero Clericum factum esse, & Vratislaviæ sacra administrasse, ad Annum 1430. his verbis indicat: *Eodem Anno Ego Sigismundus Rositz recepi ordinationem in Quadragesima, & cantavi meam primam Missam Dominica Misericordias Domini in Ecclesia Beatæ Mariæ Virginis in Arena Vratislaviæ.* Unde an probari possit, eum adscriptum fuisse Ordini Canonicorum Regularium S. Augustini in isto Monasterio, haud temere dixerim. Ex eodem tamen fundamento, Canonicus Lateranensis, Ordinis S. Augustini, in Monasterio D. Virginis, in

Arena, ſic dicta Inſula Vratislaviæ, ſed corrupto nomine, Sigismundus Koſeriz dicitur, in Ern. Frid. *Fiſcheri* Sileſiis extra Sileſiam Epiſcopis, pag. 30. Decad. I. quæ prodiit Schlichting. An. 1707.

Atque ex duobus hisce locis didici eum eſſe Codicis hujus Autorem, in fronte enim nomen exulat. Num vero ſit Autographum, definire nolim. Dubitationem fere affert Scriptura haud ſatis curate expreſſa, cum permultæ voces (ut palam fiet deinceps) adeo depravatæ ſint, ut vix emendari reſtituive poſſint, etiam in rebus recentioribus, Autori coævis: niſi forte dicamus, fieri potuiſſe, ut Roſitzius ipſe, dum non pauca ex aliis decerpſit, (paſſim enim citat antiqua Chronica) alienam manum minus recte legerit, neque melius expreſſerit calamo. De cujus ætate, ſi ex hoc opere judicium ferendum ſit, cui annus 1470. finem imponit, eum ſexagenarium deceſſiſſe crederem, cum Anno 1430. quo ſacros ordines aſſumſit, ſaltem vigeſimum ætatis annum egiſſe exiſtimem.

Codex, quem jam perluſtrabimus, latino ſermone conſcriptus eſt, ut liquet e duobus teſtimoniis ſuperius allatis, ſed ſtylo mire barbaro, ut ea ferebant tempora. In eo autem hoc ordine procedit Noſter, ut initio exhibeat Catalogum Epiſcoporum Vratislavienſium, omiſſis Smogrenſibus Bicinenſibusque, ordiens ab Hieronymo, ultimo Bicinenſium, & primo Vratislavienſium Epiſcopo. Hos, excluſo tamen Vito & Theodorico, ad Rudolphum usque productos, breviter perſtringit, indicata plerorumque tantum electione & morte, paucis quibusdam interdum adjectis. Exemplo ſint ſequentia, quibus ipſum operis initium præmittemus.

Vratislavienſem, ut in Principum Polonorum reperitur Hiſtoriis, Caſimirus primus, Monachus, Sub-Diaconus Cluniacenſis Monaſte-

nasterii, & ad Poloniæ Regnum reductus, fundavit Ecclesiam, de quo etiam sunt hi versus:

Quondam per Monachum Regem Dominum Casimirum
Est institutus Wratislaus Pontificatus.

Hæc siquidem Ecclesia jam in tertio loco sita est. Fuit enim primo in Smogravv, Namslaviensis Districtus. Secundo Riczen Bregens. Nunc autem in Vratislaviam est locata. Hujus Ecclesiæ primus Episcopus fuit Hieronymus, Nobilis Romanus, ordinatus Anno Domini 1051. qui & attulit Reliquias, scilicet Capita Sanctorum Vincentii Levitæ & Martyris, & Brachia Sanctorum Clementis, Georgii, Sebastiani, Martyrum. Obiit Anno Domini 1062.

Nonus Episcopus Vratislaviensis Valterus, ordinatus est Anno Domini 1148. Hujus temporibus Ecclesia Vratislaviensis murata est, quæ lignea fuit, & usque ad ejus tempora multi Episcoporum Poloniæ ac Canonici & Sacerdotes uxorati fuerunt. Per eundem Episcopum institutum est officium Lugdunensis Ecclesiæ cantu & ordine in Ecclesia Vratislaviensi, quia in Lugdunensi Johannes Baptista est Patronus, & Administrator Ecclesiæ Vratislaviensis, Canonici Lugdunenses habent rubeas capas, & de Ecclesia Lugdunensi arma Ecclesiæ Vratislaviam sex Liliorum (MS. Ecclesiarum) in campo rubeo sunt recepta. Hic Episcopus primo introduxit Conventum Monachorum in Leubes ordine sancti Benedicti.

Vicesimus quintus Episcopus Vratislaviensis, Dominus Rudolphus, Legatus, Episcopus Anno Domini 1468. confirmatus per Dominum Paulum, eodem Anno, die 27. Mensis Aprilis. Confirmatio publicata fuit in die Sancti Johannis Baptistæ in Ecclesia Vratislaviensi, coram Dominis Episcopo, Prælatis, Canonicis, Clero, Consulatu ac Communitate cuncta. Cantatum fuit Te DE-

UM laudamus. Dominus Episcopus accessit ad Altare, & obtulit sex florenos Ungaricos, dando Benedictionem. Tandem ivit versus Nissam ad suscipiendum homagium. Revenit in die Udalrici & fuit reverenter susceptus a Clero & populo civitatis circa Sanctum Mauritium. Et a Prælatis, Canonicis ac Clero ambarum Ecclesiarum in pede pontis prope Sanctum Petrum, ubi sua vestimenta exuit, quæ suscepta a Custodibus, Succustodibus, Sacristanis. Dominus Episcopus indutus fuit Capa Chorali & baculo pastorali, introductus in Ecclesiam more solito. Sit Nomen Domini benedictum, Amen. Quibus verbis etiam finitur Catalogus Episcoporum seu pars prima.

Excipit hanc pars altera, multo prolixior, quæ continet Annales hoc titulo: *Sequuntur Gesta diversa transactis temporibus facta in Silesia & alibi.* In iis ab Anno 680. (cui mox succedit annus 1237.) ad Annum 1470. multa paucis complexus Autor, maxime res gestas Vratislaviensium persecutus est, in reliquarum urbium rebus parcior: quæ eum Vratislaviæ vixisse, plurimarumque rerum testem adfuisse arguunt. Exposuit Acta Ecclesiastica varia, turbas rei monetalis, multiplicesque ejus mutationes, Diffidationes, quas vocant, ac latrocinia prædonum, Hussitarum crudelitatem, eorumque clades & fata tristia, omnia quidem strictim, sed singularibus nonnunquam Circumstantiis, ita ut brevitate sua multorum defectibus succurrere possit. Quædam describemus:

Anno 1247. ibant primum flagellatores, pro destruenda fide Catholica.

Anno 1344. feria quarta post Ascensionis Domini in Synodo Diœcesana Episcopus Vratislaviensis statuit Festum S. Hedvvigis.

Anno 1349. ibant flagellatores secundo, ducti per quendam Diaconum hereticum de Vratislavia.

Anno

Anno 1422. Circa Festum Ascensionis Domini facta est subitanea mutatio monetæ Vratislaviæ. Nam monetati fuerunt novi denarii, cum capite sancti Johannis Baptistæ & Leone in circumferentia quadrangulari, de qua mutatione tam Clerus, quam populus notabile percepit damnum. Et hoc factum fuit per Nicolaum Rempel, (Ms. Tempil) & Bedam, sed non venerabilem. Unde quidam subscriptos Rhythmos composuit, & publice affixit:

Die Breßler haben funden einen neuen Fund/
Sie schlahen uf die Heller Rempls Bart und Beden Hund/
Das ist den Armen nicht gesund/
Die Reichen schlingen es in ihren Mund/
Verterben die Armen biß auf den Grund/
Mit den Hellern/ die sie verschlagen haben/ manch Pfund.
Wer denn das erdacht hat/
Bey dem ist gewest gut Rath.
Und wil das vor die Wahrheit sprechen/
GOtt wird es an demselben rächen/
Der solche Auffsatzungen macht/
Bey Tag und auch bey Nacht.
Es reimt sich nicht gar gut ꝛc.

Cum locus ille Nummorum Rempelianorum Bedavianorumque, vulgo Krempelbartheller/ genuinos natales, denominationisque veram rationem detegat; libuit rem expendere curatius, & peculiari observatione exponere: quæ, quod prolixior fuit, quam ut hic inspergatur, alio tempore, volente DEO, cum simili argumento, producenda erit.

Anno 1430. in die sanctæ Elizabeth fuit datum atque inditum Hæreticis nobile Castrum Ottmuchavv per Nicolaum Altzenavv & suos complices.

Anno 1431. die XVI. mensis Aprilis, quæ fuit feria sexta post Misericordias Domini, fuit captus atque Vratislaviam ductus Nicolaus Altzenavv, & statim in quatuor aciebus civitatis proclamatus, quod Castrum Ecclesiæ Vratislaviensis Ottmuchavv Hussitis tradidisset. Idem die decimo nono mensis ejusdem decollatus fuit coram prætorio Vratislaviensi.

Nicolaus ille antiqua Silesiæ prosapia oriundus, forte dominus fuit in Altzenau, qui pagus est Circuli Goldbergensis, in Lignicensi Ducatu. Sepulcrum nactus est in Templo S. Barbaræ Vratislaviæ, ejusque cingulum inauratum adhuc ostendi, suo tempore scripsit Polius in Hemerol. p. 102. ubi ad diem 16. Mart. Anno 1429. traditionem Castri Ottmuchoviensis factam esse notat, cui tamen alii quoque, una cum Nostro, adversantur. vid. Scholia Silesiogr. Henel. P. I. C VII. p. 415.

Anno 1444. in crastino Divisionis Apostolorum, Dominus Conradus Episcopus Vratisl. statuit in sua Diœcesi, quod ab Octava Corporis Christi, usque ad Adventum Domini, & ab Octava Epiphaniæ Domini, usque ad diem Cinerum, omni feria tertia Horæ teneantur de S. Johanne Baptista, & feria quinta de S. Hedvvige.

Anno 1453. Die 13. mensis Februarii dignus pater Johannes de Capistranus, ordinis fratrum minorum de observantia professor, intravit civitatem Vratislaviam plus quam 30. fratribus. Fuitque a Clero & populo cuncto circa sanctum Nicolaum processionabiliter susceptus, ac a Prælatis, Canonicis, Clero ambarum Ecclesiarum circa sanctum Petrum cum Reliquiis absente Episcopo susceptus. Intravitque Ecclesiam Vratislaviensem, in qua cantatum fuit Te DEUM laudamus, pulsaris campanis omnibus, factaque recommendatione per Doctorem Casparum Regil regeneratus fuit, humiliter dando Benedictionem. Reductus est ad forum salis cum suis in domum olim Johannis Glotz. Prædicavit die Cine-

rum

rum in Ecclesia sanctæ Elizabeth, deinde in foro salis quasi singulis diebus latine. Dominica Judica ostendit speculum terribile, alias ein Hirnschedel/ & imaginem sancti Bernhardi. Factaque fuit solennis processio de foro salis per Dominum Episcopum ambarum Ecclesiarum Parochialium, & Patris & fratrum, ad novam hæreditationem in nova civitate, pro fratribus noviter erectam. Item in profesto Annunciationis Dominicæ fuit erectus novus Chorus, & postea Ecclesia nova pro eisdem fratribus ibidem.

Anno eodem feria quarta post Cantate, die secunda mensis Junii capti & detenti fuerunt omnes Judæi in Vratislavia, receptis eorum bonis. Pro eo quod Sacramentum in Langevvese furatum a quadam muliere cujusdam famuli civitatis Vratislaviensis emerunt, quæ forcipibus igneis lacerata, cum eodem suo marito fuit cremata.

Conferri hic meretur Mich. Neander in Erotemat. Lingv. Hebr. p. 494. qui ex vetusto quodam monastico libro, speculum exemplorum nominato, Historiam haud disparem multis cum circumstantiis narrat, quæ etiam Vratislaviæ contigisse scribitur; cui respondere videntur, quæ in Scholiis Siles. Henel. C. VIII. p. 790. ad annum 1454. de mensa cruentata in Curiæ loco occultiore asservata leguntur.

Anno 1456. in Vigilia Nativitatis Mariæ exiverunt Vratislavia Cruce signati contra Turcos citra 13. centum cum XI. vexillis, conducti solenniter cum processione Sacerdotum & Scholarium Ecclesiæ sanctæ Elisabeth.

Anno 1458. Schola Ecclesiæ Sancti Johannis fuit sublimata Vratislaviæ muro, sed non totaliter, quæ incepta fuit anno Domini 1425.

Anno 1460. fuit ædificata Schola apud Sanctum Vincentium pro Scholaribus, Missas ac Vesperas, ac cæteras Horas singulis diebus cantantibus.

Anno

Anno 1462. Die nona Januarii Vratislavienses inceperunt novum pontem inter Summum & Novam Civitatem, quem sequenti anno totaliter perfecerunt.

Conf. Rhonius Epist. III. lit, C. 3. ubi eadem referuntur. Estque Pons ille, cujus Buckisius meminit in Prolegomenis ad An. 1499. p. 118. § 11. scribens: Und durch solchen Bau (der Mauren und des Walles umb die Neustadt) gieng dergestalt der daselbst weiland gewesene Steg aus der Neustadt herüber ein/darauff vor Alters die Capitularen vor anfahender Bischofflicher Wahl pflegten hinüber in die Neustadt/nach der Probstey zum Heil. Geist zu gehen/und darinn das *Veni Sancte Spiritus* zu singen. *Ubi notandum in Codice Rhoniano, qui desinit An. 1466. addi de hoc ponte verba:* Qui hoc anno pene dejectus est; *& aliud MStum Germanicum, non diu stetisse dicit. Itaque multo ante munitionem Neapolis Vratislaviensis pons iste dejectus est, ut ita vix semel transitus ille ad decantandum Hymnum institui potuerit. Adhæc duo tantum Episcopi ab Anno 1462. ad finem seculi fuere electi, Rudolphus & Johannes IV. ut adeo ponte hoc, si stetisset ad An. 1499. non nisi bis usi fuerint. Cæterum non negarem, transiisse pontem Canonicos etiam alio tempore, & forte Festo Spiritus Sancti, ut Sacris ibi defungerentur. Sed his prolixius immorari nolo.*

Anno 1467. Dominica Misericordias Domini Dominus Legatus (Rudolphus) volens sermonem in Circulo (foro) facere, exivit de Ecclesia Elizabeth, præcedentibus Dominis Prælatis, & Canonicis Vratislaviensibus superpelliciatus, excommunicando Jerschkonem, prætensum Regem Bohemiæ, & omnes eidem adhærentes, inobedientes Romanæ Ecclesiæ.

Dominica Jubilate Ostensionis Reliquiarum apud S. Vincent. Dominus Cantor Eccles. Vratislaviensis publice denunciavit præscriptos excommunicatos, Domino Legato ibidem præsente.

Anno

Anno 1468. in die S. Vincentii Levitæ & Martyris, post matutinum, quidam turpissimus prædo, fur & latro violenter & audacter rapuit & abstulit de summo Altari imaginem S. Johannis Baptistæ argenteam, quæ constabat centum & triginta quinque florenos, O utinam combureretur!

Anno 1469. Feria quarta post Trinitatis, Vratislavienses præstiterunt Homagium Regi sedenti in palatio ad hoc specialiter facto, in acie Circuli, prope forum salinum, in præsentia duorum Legatorum ac Consiliariorum Imperialis Majestatis in hæc verba:

Wir Bürgermeister und Rathmanne/ und die gantze Gemein der Stadt Breßlau/ schweren und globen vor Uns/ und vor all unsere Nachkommen/ daß wir von diesem heutigen Tage allezeit getraw und gehorsam wollen seyn Euch Allerdurchleuchtigsten Fürsten und Herrn/ Herrn Matthiaschen/ Könige zu Böhmben/ weder alle Menschen/ und daß wir Euer Ehr und Euch nach unserm Vermögen allezeit getreulich schaffen und thuen wollen/ und Euren Schaden und Arges behüten/ und alle Ding/ die zu der Krone Behem gehörig/ getreulich halden und thun wöllen/ als getreue Unterthanen/ als uns GOTT helffe/ und alle Heiligen. Amen.

Anno eodem in die Corporis Christi Dominus Episcopus cantavit summam Missam in Regis præsentia, qua finita, fuit solennis Processio, de summo usque ad medium Circuli, præsente Domino de Brandenburg, & quinque Duces Silesiæ, scilicet Saganensis, Glogoviensis, Legnicensis & Olsnicenses portaverunt velum sub (forsitan super) Sacramento, tempore pluviali.

II.
JACOBI SCHICKFUSII
Consuetudines Feudales Silesiæ.

LUcem adspexit Schickfusius Suibusii in Glogoviensi Ducatu, Anno 1574. die 21. Januarii, Genitorem nactus *Bonaventuram*, vectigalium regiorum ibi Præfectum ac Pro-Consulem, matremque Hedvvigem *Guschmanniam*. Themidi litaturus solidum Philosophiæ subdebat fundamentum, cum in Scholis publicis, tum in Academiis, Basileensi, Argentoratensi, Jenensi, Francofurtana. Basileæ etiam Laurea Philosophica mactatur, & Francofurti a Secretis constituitur Academiæ, ubi & Elisabetam Benckendorffiam uxorem duxit. Septennium hoc officio defunctus, Anno 1604. Bregam adsciscitur, Rector Professorque Gymnasii illustris futurus: cui etiam, novis legum institutis cœtum scholasticum obfirmando, ædificium insignibus Juventutis equestris exornando, pubemque artibus optimis feliciter instruendo, maximo cum applausu præfuit per novennium. Summis deinde decoratus Juris honoribus, accepto a *Johanne Christiano* Bregensium, & postea *Georgio Rudolpho* Lignicensium Ducibus, Consiliarii axiomate, suscipiendarum rerum atque Consiliorum in Legationibus, Causis Consistorialibus, Conventibusque Principum, habitus est particeps; donec Anno 1624. a *Ferdinando II.* Imperatore, cum honoribus Consiliarii Cæsarei, Fisci per Silesiam Superiorem ipsi committeretur Patrocinium: quo in munere ad obitum usque perstitit, denatus Vratislaviæ die 15. Septembris, Anno 1637. ætatis 63. Cunradi Sil. Tog. talem exhibet:

Me Sophia & Pallas Clario vovere Lyceo;
Culmen at Æquidicum jussit adire Themis.

Dignum

Dignum meritis suis Encomiasten Noster habuit Henelium, qui in Silesia Togata Schickfusianis manibus insigni parentavit Elogio, quod vide inter Scholia Silesiogr. Henel. Cap. VII. p. 544. Quibus addenda Carmina gratulatoria, novo Fisci Patrono ab amicis scripta, in quibus primo loco omnes ejus Antecessores soluta Oratione enumerantur, unde Patronorum Fisci Catalogum confecit Frid. *Lucæ* Chron. p. 2093. nemine ptæterea post Schickfusium addito, præter Christianum Franzium, eo tempore viventem. Conferatur idem Lucæ p. 555. qui tamen in Nostrum tantum non ubique injurius est. Nonnulla etiam, quæ studia ejus spectant, in præfatione Chronici sui ipse exposuit & Lib. IV. C. 27. p. 161. plura de majoribus & cognatis leguntur.

Jacobo huic ortum debet Schickfusiorum in Ducatu Bregensi hodienum florentissima familia, cujus insignia, in Scholiis Henelianis prætermissa, exhibent in Clypeo Leonem coronatum, dextra gerentem stellam, & supra Galeam inter duas alas pedem Gryphis cum stella. Ad quæ Johannes Hermannus, Pastor quondam Cœbenensis hoc Epigrammate allusit:

Sicut hyperborei pes Gryphis naviter Astrum
Alarum gemina prendere flagrat ope:
Alis Pieridum sic inter Sidera Cœli
Stirpis Schickfusiæ tendere flagrat honor.
In scuto veluti nitido Leo collocat Astro,
Inter quadrupedes regia fama, Pedem:
Schickfusium sic stemma vehit super æthera Cæsar,
Inter terrenos Gloria summa Deos.

Scripta ejus Henelius Elogio jam citato ita recenset: *Bono publico edidit Annales Silesiæ Curæanos, insigni accessione ab se locupletatos: sed quibus non parem ab omnibus gratiam promeruit. Sacratissimos Psalmorum Davidis libros vario Carminum genere expressit. Scripsit & Conciliationes Peripateticas, Synopsin Institutionum Imperiali-*

rialium, & quædam alia, qua prosa, qua versa oratione: cumprimisq; Consuetudines Silesiæ feudales; sed quas in publicam lucem dare, quod maxime cupiebat, letho præpeditus non potuit. Idem etiam Henelius, postquam eandem de Jure feudali Silesiorum materiam breviter excusserat, tandem ad Schickfusii atque Schönborneri, Duumvirorum excellentissimorum labores ejusdem argumenti MStos provocans, non sine debita laudis commemoratione utrumque dimittit, Silesiogr. Renov. Cap. VIII. p. 634. Add. Henning. *Witte* Diar. Biograph. ad An. 1636.

Duobus vero potissimum Operibus inclaruit Noster, Chronico Silesiaco & Consuetudinibus Feudalibus, quibus velut alis in sublime vectus, Civium populariumque suorum ora pervolitavit, ac æternum nomini conciliavit decus. Ea *Hankius* Noster in Coll. MSto de Reb. Siles. his verbis describit: *Germanice scripsit Silesiæ Chronicon Libris IV. ab initio Silesiorum gentis ad Matthiæ Cæsaris, Bohemiæ Regis, Silesiæ Ducis obitum An. 1619: editum est Jenæ 1625. in fol. Præterea latine scripsit Opus de Jure feudali Silesiorum, in quo Feudorum secundum Jus & Commune & Silesiacum Differentias; Silesiacorum Personas, Res, Investituras, Acquisitiones, Successiones, Corruptiones exponit: reperitur adhuc MStum.* De utroque agere constitui, illo quidem peculiari, quæ sequitur, Tractatione, qua fata ejus percensebuntur: hoc autem, quod hujus est loci, in præsens dicendi materiam aperit.

Opus istud Capitibus XXI. absolvitur, quorum contenta atque summaria omnia huc transferimus, ita quidem, ut cuilibet Capiti simul subjiciantur summaria alia, ab Autore ipso concinnata, operique præmissa, in quibus, collato Jure Communi feudali, cum Consuetudinibus Silesiacis feudalibus, quid illo fieri debeat, his vero usu venire soleat, ostenditur.

Præludium: De Juris feudalis Origine, ac Consuetudinis potestate.

Cap. I.

Cap. I. De Feudorum natura generali & ſpeciali in Sileſia.

Jus Commune ſtatuit Feudum in dubio cenſeri rectum: in Sileſia vero ſemper obliquum.

Cap. II. De Perſonis & Rebus feudalibus.

De Jure Communi Dominus reſignatum Feudum in manus, retinet per annum: in Sileſia Dominus mox reſignatum fundum vaſallo concedit.

Cap. III. De Inveſtitura.

De J. C. Haſta, Annulo, Baculo, Gladio, Vexillo datur Inveſtitura: in Sileſ. tales ſolennitates in feudis ſingillatim non adhibentur.

Cap. IV. De Inveſtitura ſimultanea.

De J. C. habent illi Vaſalli ſimultaneam, qui in Inveſtitura ſunt comprehenſi: in Sil. fratres, fratrumque filii habent perpetuam quandam ſimultaneam vi privilegii.

Cap. V. De Feudi acquirendi modis.

De J. C. Feuda ſunt quædam ſervitutis: in Sil. Feuda non ſunt ſervitutis.

Cap. VI. De Fidelitate, quam Vaſallus Feudi Domino præſtare debet.

De J. C. præſtant Vaſalli ſpecialem fidelitatem Vaſallagii: in Sil. maximam partem non præſtant illam.

Cap. VII. De Inſtrumentis inveſtituralibus.

De J. C. fidelitatis Juramentum inſeritur Inveſtituræ: in Sil. valet inveſtitura antiqua, etiamſi Juramentum non eſt inſertum.

Cap. VIII. De Inveſtitura vetuſta Belconienſi & Parchvvicienſi ex Dd. extraneorum ſententia.

De J. C. titulis inſeri debet Inveſtitura: in Sil. valet Inveſtitura antiqua, etiam absque ullo inſerto titulo.

Cap. IX. De fundamentis Inveſtituras Belconienſem & Parchvvicienſem antiquas propugnantibus.

De J. C. Vaſallus incerta ſervitia præſtare ſolet: in Sil. certa & determinata ſervitia Vaſallus præſtat.

Cap. X. De Rationibus, Dd. extraneanorum opinionem evertentibus.

De J. C. quilibet fundus in dubio pro Allodio habendus: in Sil. quilibet fundus in dubio olim pro feudali habebatur.

Cap. XI. De Investitura Pleurochoriensi sive Seitendorffiensi, quæ ut feudalis defenditur.

De J. C. Feudum non est communiter hæreditarium: in Sil. Feudum est communiter hæreditarium.

Cap. XII. De Investitura Kleutschenienſi, quæ examinatur, & ut feudalis propugnatur.

De J. C. si in Investitura sunt Allodii & Feudi verba significativa, tunc ob præsumtionem libertatis præsumitur Allodium: in Sil. vero hoc casu in antiquis investituris præsumitur Feudum.

Cap. XIII. De Feudis Episcopalibus Burganico, Goeltschensi, & Kühschmalcensi.

De J. C. Vasallus ultimam aut primam Investituram edere potest: in Sil. Vasallus tenetur edere primam, intermedias & ultimam.

Cap. XIV. De Tadelwicio, & Leostenensi scultetia, feudis in territorio Franckſteinensi.

De J. C. Si Vasallus Feudum negat, Dominus tenetur edere titulum: in Sil. si Vasallus feudum negat, tunc Vasallus tenetur edere suas investituras.

Cap. XV. De Instrumento investiturali, sine verbo feudali.

De J. C. Investitura feudalis habet verba feudalia: in Sil. Investitura feudalis antiqua constitit etiam sine verbo feudali.

Cap. XVI. De Instrumento investiturali, cum sola clausula reservatoria aut relativa.

De J. C. verba feudalia reperiuntur in narratione & dispositione: in Sil. Investitura consistit, modo in fine feudalia nominentur per clausulam reservatoriam & relativam.

Cap. XVII.

Cap. XVII. De Successione in Feudis.
De J. C. Successio in Feudis ex testamento est nulla: in Sil. Vasalli succedunt ex Testamento.

Cap. XVIII. De Investiturarum Renovationibus.
De J. C. Investituræ Domino & Vasallo mortuo sunt renovandæ: in Sil. ad talem Renovationem plerique Vasalli, vel hujus hæredes non obligantur.

Cap. XIX. De Jure Domini & Vasalli in Feudo.
De J. C. Feudum non potest sine Consensu Domini & Agnatorum, a Vasallo abalienari: in Sil. conceduntur Feuda cum quadam alienandi facultate.

Cap. XX. De Causis Feudum corrumpentibus.
De J. C. Feudum est instar Usus Fructus: in Sil. Feudum est instar patrimonialis boni.

Cap. XXI. De Fisco aperta Feuda exigente, & singularia sua privilegia habente.
De J. C. Fiscus omnia ex Legum ordine tractare debet: ast in Sil. Fiscus habet privilegia singularia, quæ enumerantur.

Habes hic B. L. Sciagraphiam Operis integram, ex qua, quid habeat in recessu, haud difficulter erit cognoscere. Plurima documentis publicis sunt declarata atque firmata: tandemque finem imponit Index rerum locupletissimus, qui tamen in quibusdam desideratur. Cæterum quem usum hodie in Silesia scriptum hoc, quod multorum manibus teritur, præstet, Jurium Silesiacorum peritis cognitum perspectumque est, neque a me, Juris istius notitia haud satis instructo, quisquam de eo requirat judicium, quod magnus ille JCtus, Henelius, eodem in argumento occupatus, suspendere maluit, Sil. Ren. C. VIII. §. 127. p. 619. cujus etiam verba hic mea facio, *ipseque adeo peritioribus aliis judicandum libenter relinquo, quorum præcipue est hæc talia ex professo tractare.*

III. FATA

III.
FATA CHRONICI SCHICK-FUSIANI.

NOn parem ab omnibus gratiam Chronico ſuo promeruiſſe Schickfuſium, antea verbis Henelii diximus: illud autem quid ſit, exponendum nunc eſt. Poſtquam nimirum Joachimus Curæus, Med. D. Annales Sileſiæ, ab origine gentis, ad An. 1526. & quod excurrit, Wittebergæ An. 1571. ediderat; eos Henricus Ræthelius, Conſul Saganenſis, in Germanicum Idioma ſuaſu Curæi aliorumque translatos, cum ſupplemento Rerum Polonicarum, Livonicarum, Moſcoviticarum & Suecicarum, Francof. ad Mœn. Lipſiæ & Wittebergæ An. 1585. in 4. emiſit. Deinde poſterioribus curis luſtratos, & tertia parte ad Annum usque 1594. ab eodem auctos, liberi & heredes Ræthelii, ipſo jam An. 1594. labori immortuo, exſcribi curarunt Islebiæ An. 1601. in folio: cui editioni adhuc acceſſit Saganenſe, Prebuſienſe & Naumburgenſe Chronicon. Denuo vero prelo ſubmiſſi Annales, addito ſuperioribus ſupplementis auctario novo, de rebus urbibusque Sileſiæ Laurentii Peccenſteinii, Hiſtorici Saxonici, prodierunt Lipſiæ An. 1607. in fol.

Hos Annales, quamvis auctos, ubique hiulcos deprehendens Schickfuſius, ſupplendos ſibi ſumſit, editoque Prodromo aliquo, inſtituti ſui rationem aperuit: tandem vero interpolatos, & ad An. 1619. productos, volumine ſatis amplo in fol. edidit Jenæ An. 1625. ſumtibus Bibliopolarum Vratislavienſium, puta Heredum Eyeringianorum & Johannis Perferti. Cujus Operis, quod Chronicon Sileſiæ auctum appellabatur, uti fundamentum erant Annales Curæani; ita etiam verba omnia Curæi, ex verſione Ræthelii Germanica Schickfuſius retinuerat. Quæ cum non usque quaque proba-

probarentur, & nonnunquam liberius acriusque prolata viderentur; accidit, ut Chronicon hoc recens Censuram incurrens, passim castigaretur, culpamque ab aliis impune contractam, suo damno dilueret. Tum variis locis, indubie ab Autore ipso, mutatum est, expunctis iis, quæ videbantur injuriosa, aliisque in eorum locum substitutis.

Quæ causa est, quare duæ editiones Chronici Schickfusiani vulgo circumferri credantur, quarum alteram genuinam, alteram vero castratam vel emendatam nuncupant. Quodnam autem inter utramque intercedat discrimen, aut quibus locis alterutra obelo notata sit, hactenus indicavit nemo: nisi quod Celeberrimus Gryphius, unus fere, discriminis hujus mentionem faciat, *videndum hic*, inquiens, *inprimis est, ut editione sincera, & non castrata uti liceat*, Appar. de Script. Sec. XVII. p. 173. ubi tamen particula negativa, quæ deest, ex MSto supplenda. Plurimi assertioni suæ, de diversis editionibus, in Frontispicio operis præsidium quærunt, cum in quibusdam non Jenam, sed Lipsiam præfixam legunt. Ast infirmum hoc esse argumentum, patebit deinceps. Quod autem Inscriptio ex parte mutata sit, ita ut non tantum Lipsia, sed etiam Lipsienses Bibliopolæ adscripti fuerint; id argumento esse posset, Bibliopolas nostrates ea pœna (nisi etiam graviore) multatos esse, ut libro vendendo abstinerent. Et memini me legisse in Annalibus MStis, Johannem Perfertum, Bibliopolam, Johannis Eyeringii generum, An. 1625. quo Opus hoc editum est, violentas sibi manus intulisse, ictuque sclopi semetipsum interfecisse: Quod fatum mutationi istius Libri quidam adscribunt; an vere, peritiores noverint.

Ut ergo dicamus, in quo diversitas consistat, ante omnia monemus, non dari Editiones duas Chronici Schickfusiani, utpote quod a prima sua impressione non amplius recusum est; sed diversa tantum primæ illius unicæque Editionis extare exempla, quorum

rum nonnulla passim locorum mutationes varias subierunt, & foliis quibusdam Lipsiæ denuo expressis, aliam quodammodo faciem visa sunt induere. Fieri autem vix potest, ut folia illa recusa, evolventium oculis se subducant, quin sui a reliquis differentiam manifeste prodant, cum charta in iis appareat candidior firmiorq; & typi aliquanto sint nitidiores Jenensibus, ac inprimis lemmata margini adscripta literarum magnitudine satis promineant: ne dicam de columnis, quas vocant, seu paginis interdum justo brevioribus.

Jam de ipsis locorum variationibus dispiciemus, & præ cæteris inscriptiones conferemus. Prior in hæc verba desinit: Mit sonderbarem Churfl. Sächsischen Privilegio. Jena. In Verlegung Hanns Eyerings Seel. Erben/ und Johann Perferts / Buchhändler in Breßlaw. Altera vero mutata ita sonat: Mit sonderbaren Röm. Käyserlich. und Churfl. Sächsischen Privilegiis. Leipzig. In Verlegung Zachar. Schürers und Matth. Götzens/ Buchhändler. Loca autem ipsa, quæ fuere mutata, aut deleta penitus, surrogatis in vicem eorum verbis rebusque aliis, adferre integra, nimis prolixum foret: ne tamen eorum prorsus ignari dimittantur Lectores, unum alterumve tantum indicabimus, quorum ope exemplaria inter se componi discernique possint, in reliquis paginas lineasque indicasse suffecerit.

Libro I.

Pag. 32. lin. 22. a fine: Es waren bey Regierung 2c. ad verba: dazumahl die Klöster.

lin. 11. a fin. de scholis Poloniæ: Und obwohl 2c. quæ ita emendata sunt: Diese sind die rechten seminaria, infra lib. 2. c. 40. f. 145. darinnen die jungen Himmels-Pflänzlein recht ge-

gewartet/ gebeugt/ und also zubereitet werden / daß sie hernach zu dem Dienste GOttes in Kirchen und Schulen/ denn auch zu dem Regiment in dero Policey und Häuslichem Zustande nützlichen/ und mit sonderbahrer Prosperität dero lieben Nachfahren wohl zu gebrauchen.

p. 44. l. 8. diese Fabel ꝛc. dieses stellet man allhiero an seinem Ort/ und weiß man aus den alten Historien und Geschichten/ daß derogleichen in Schweitz vorgegeben worden/ da im Kloster zu Seckingen/ Frudelinus ein Schotte A. 500. ein solch Miracul mit ebenmäßigen Umständen solle gethan haben. Dieses aber mit Stanislao ist ums 1074. Jahr fürgegangen/ gleich als Gregorius der Papst aus Schluß eines Synodi die Simoniacos aus der Kirchen stossen/ und die beweibten Clericos von dem göttlichen Amt removiren lassen.

p. 44. l. 36 -- 39.
p. 61. l. 13. a fin. de conjugio Clericorum abrogato.
p. 86. l. 19. de Johanne Husso.
p. 89. l. 32. -- 38.
p. 90. l. 8. & 21. de combustione Hussi.
l. 36. de Ecclipsi solari.
p. 92. l. 3. tota; & l. 11. & 18. pro Bäbstischen: Catholischen.
p. 113. l. 17. Judicium de Capistrano.
p. 129. verba quædam ex l. 10. 11. a fin.
p. 153. l. 1. - 4. de Jubilæo.
p. 163. l. 17. a fin. ad l. 17. p. 164.
p. 165. l. 4. -- 42.
p. 173. l. 5. -- 10. & l. 17. -- 21. de Hieron. Savanorola.
l. 34. -- 41. Bellum Maximiliani cum Helvetiis.
p. 176. l. 22. -- 34. de Academia Vratislaviensi.
p. 189. l. 13. -- 27. de Reformatione Lutheri.

p. 195. l. 27. -- 30. de Lutheri propositionibus ex Pathmo.
p. 199. l. 14. & 32.
p. 201. verba priora ex lin. 13.

Libro III.

Pag. 17. Vita Timothæi & Hieronymi integra.
p. 18. Vita Johannis I.
p. 19. Vita Imislai, Johannis II. VValtheri.
p. 20. Nonnihil in vita Francisci & Jaroslai.
p. 21. In vitis Laurentii, Thomæ I. & II. verba quædam, & marginalia addita.
p. 23. l. 3. Ultima vitæ Preceslai, & Theodorici vita integra.
l. 10 a fin. verba quædam ex vita Cunradi.
p. 24. l. 14. ultima vitæ Petri.
p. 25. l. 8-12. quædam ex vita Rudolphi.
& l. 35-39. ex vita Johannis IV.
p. 27. l. 21. Ultima vitæ Johannis V. quæ apponimus: Denn er bauete viel Bischöffliche Sitze / wie auch den Johannes-Berg / als er das alte Schloß Kaldenstein abtragen / und mit schweren Unkosten dasjenige Haus / unter heutigen Nahmen / zu seines Nahmens Gedächtnüß auffsetzen lassen. Dieser Bischoff Turso regierete bis aufs 1520. Jahr / da starb er den 11. Monats-Tag Augusti, zur Neiß / daß aber seine Leiche solle mehrentheils im Schloß zur Neisse verbronnen seyn / wie oben Lib. I. Cap. 39. fol. 191. aus gemeiner Leute Reden referiret worden / meldet Johann Longinus gar nicht / derowegen man solches in seinen Ort stellet.

In II. & IV. Libro nihil quod Censuram mereretur repertum est,

eſt, adeoque intacti illibatique manſere. In Præfationis vero ſeu Dedicationis titulis voces Wol-Ehrwürdige = = Andächtige/ ſuis locis inſertæ fuerunt; ubi verba: wie auch den Wolgebornen Freyherren/ ita emendantur: wie auch denen Wol-Ehrwirdigen/ Wolgebornen und Andächtigen/ omiſſa voce: Freyherren. Ipſa autem Præfatio ita incipit: Hochwürdigſter/ Durchläuchtigſter Ertz-Hertzog/ Durchleuchte/ Hochgeborne Fürſten/ Gnädigſte und Gnädige Fürſten und Herren/ Wol-Ehrwürdige/ Wolgeborne/ Andächtige/ Gnädige Herren/ ꝛc.

At vero liberandus eſt ab injuria meritiſſimus Schickfuſius, qui in his locis ſua culpa non peccaverat, ut ſupra jam indicavimus. Omnia enim illa quæ expuncta, deleta, variata & mutata, aut virga cenſoria notata fuerunt, ex unius Curæi profluxerunt calamo, e cujus deinde fontibus in Ræthelii Translationem, & Schickfuſii Continuationem derivata ſunt. Etenim opus Schickfuſianum ad Curæanas editiones, Latinam æque ac Germanicas, collatione facta, exegi, eademque verba utrinque deprehendi: niſi quod mitiora Curæi verba, duriuſcule nonnunquam, & cum aculeis expresſerit Ræthelius: quæ omnia Schickfuſius retinuit, verbaque prout jacebant, Chronico ſuo inſeruit, de ſuo nihil, & ne verbum quidem, iis in locis, adjiciens.

Objici poſſet: Uno fortaſſe loco hallucinatum eſſe Schickfuſium, cum in vita Preceslai Epiſcopi L. 3. p. 23. ſcribit: Eum eximie veneratum eſſe *Godofredum*, primum Sileſiorum Epiſcopum, tanquam Datorem tantæ felicitatis, illique novos cultus inſtituiſſe; cum tamen apud Curæum ea de *Gothardo* perhibeantur, nullius facta mentione Godofredi. Verum hic quoque error eſt Ræthelii, qui vel ob nomen perperam inſpectum, vel erroneum illud judicans,

cans, vel errante inter vertendum calamo, pro Gothardo substituit Godofredum. Quod erratum retinuit quidem Schickfusius, & quodammodo suum fecit, postea vero emendatum veritati restituit. Ast Frid. *Lucæ* Chro. P. I. p. 255. tanquam veritati consentaneum, non modo repetiit, verum etiam rem explicatiorem facturus, ait: Animum fuisse Preceslao, Godofredum hunc sanctorum numero inserere, ideoque festos dies in honorem ejus Clericis suis injunxisse: quæ tamen omnia de Gothardo intelligenda sunt, qui autem tum in sanctorum numero jam erat. Vid. Buckisii Proleg. Hist. Eccl. Sil. p. 38. & Henel. Sil. Ren. Cap. VIII. p. 97.

Non possum autem quin hic addam, publiceque tester, me Schickfusii perlustrandi copiam, sicubi facta fuerit, non facile prætermisisse, & tamen post intemeratum illud Exemplum toties visum, nonnisi unicum emendatum oculis meis usurpare potuisse; idque tum demum, cum finita hac observatione, jam in eo essem, ut schedas istas prelo submittendas traderem. Quæ vero superius jam consignata erant loca, non ex impresso codice, sed ex schedis MStis, impresso codici insertis, ab emendato tamen exemplo descriptis, excerpseram: quibus deinde, quantum per angustiam temporis licebat, cum eo, quod nactus eram, denuo collatis, vera esse deprehendi, quæ initio conjectando scripseram, folia tantum quædam, non integrum opus, recusa fuisse.

Exinde liquet, rarissima esse exempla emendata, aut saltem folia illa recusa. Raritatis autem istius causa forte hæc erit, quod statim ab impressione sua magna copia divenditi, permutatique fuerint libri sinceri & genuini, emendatioque aliquanto serius sit instituta. Aut fieri etiam potuit, ut Bibliopolæ Lipsienses, quos a Vratislaviensibus Librum hunc prohibitum redemisse autumo, mutatam quidem inscriptionem aut titulum præfixerint, sed posthabita

habita censura novella, omissisque plagulis aut foliis recusis, neque suo loco inspersis, opus hoc conservaverint integrum, & impune vendiderint, freti Regionis Principisque præsidio. Cavendum itaque, ne quis titulo decipiatur. Non enim omnis codex, qui Lipsiam in fronte gerit, est emendatus: vidi ego hujus generis unum atque alterum, qui tamen mutationem non subierant. Sic etiam inscriptio, quæ Jenam præfert, non semper certum de genuino codice testimonium perhibere posset, nisi contextus quoque eidem responderet. Omnium optimum κριτήριον est, quod ex inspectione chartæ & typorum resultat, ut supra monui.

Indicata itaque Exemplarium diversitate, quæri posset, utrum sit præstantius, alterique præferendum? In pretio est intemeratum illud atque genuinum, quod vulgo Jenensem editionem vocant, satisque notum est, id ab unoquoque certatim expeti, iis etiam, quibus acrimonia illa stili, quæ censuræ mutationique ansam dedit, minus probatur. Verum si ex eo, quo nunc ambo sunt, statu judicium ferendum sit, ego emendato pretium majus statuendum, alterique id præferendum censerem, propterea quod vel sola raritas pro ipso pugnare videatur. Nec est quod quis existimet, mutatione ista detrimentum aliquod afferri veritati historicæ; cum multa sint ab Historia Silesiæ aliena, cætera vero absque ullo negotio aliunde possint restitui. Et præterea facile fuerit emendati operis possessori loca variata petere ex genuino, ubique fere in Bibliothecis obvio; vice autem versa non item. Quod si vero loca ista mutata, peculiaribus schedis exscriberentur, ut genuinis atque sinceris codicibus possint adjungi: rara illa Exemplaria cum suis emendationibus non magnopere desiderarentur.

Hæc sunt Fata illa Chronici Schickfusiani, cujus ortus tam inauspicatus fuerat, quin imo jam conclamatus, ut propemodum a-

ctum

ctum de eo esse videretur; quod autem nunc, cum secularem fere ætatem attigit, ad tantam famæ celebritatem surrexit, ut Schickfusius omnibus Annalium Silesiacorum Conditoribus jure meritoque palmam præripiat, neque intra seculi decursum fuerit quisquam, qui palmam ei dubiam reddere potuerit. Unde etiam non obscure liquet ratio, cur rarescentibus Exemplaribus omnibus, & in tabernis librariis ubique exulantibus, aut non nisi rarissime apparentibus, opus hoc carissimo, ac insolito prorsus, in diesque crescente pretio apud nos liceat, & multis de nova sui editione, atq; etiam continuatione desideria nequicquam extorqueat.

Cæterum publicæ hic decernendæ sunt gratiæ, Patronis atq; Fautoribus, quovis obsequii officiique genere colendis, qui exaratis ad me literis, transmissisque codicibus MStis, aut Excerptis sufficientibus, reculas meas liberaliter locupletare, & hosce qualescunque conatus juvare studuerunt: simulque alii harum literarum studiosi orandi atque obtestandi, ut eandem cum illis mihi largiantur benevolentiam atque humanitatem, studiisque hisce meis sua ope faveant, persuasissimumque habeant, maximam quidem a me, multo vero majorem ab aliis historiæ patriæ Amatoribus sese inituros esse gratiam, meque semper cognituros memorem illius Rhoniani:

Docti meliora, sequemur.

BIBLIOTHECA VNIV. IAGELL. CRACOVIENSIS

3. Acta der Breßl. Religions-Executions-Comission de A. 1709 die (bey Böhlis in Leipzig gedruckt worden.)
4. Gryphii Glogauische Privilegia.
5. Die Beschreibung der Urnen des Töpfelberges von H. Hermann, Pfarrern zu Massel. Maslographia
26. Abraham Hermanns, Pfarrers zu Massel Praxis Heraldo-Mystica, worinnen er von der Oelßnischen Adel. Geschlechter handelt.
27. Buckischs Schles. Kirchen-Historie.
28. Matthæi Hanßi memoriæ Pastorum Evangelicorum Vratislaviens. Vrat. Imp. Baucha.
29. M. Adam Hantsch Past. Kleinkirch. Lebensbeschreib. der Breßl. Kirche zu St. Elisabeth Evangel. Pastorum. Breßl. 1714. bey Günthern. Ostermeß Catalog.
30. Gedächt. der Pfarrkirche zu Maria Magdalena in Breßl. Breßl. ap. eund. ibid.
31. Memoriæ Rerum Silesiacarum. Lipß. ap. Klossium. Oster Meß Catalog.
32. Stransky de Rep. Bojema.
33. M. Hantsch Evangl. Prepositi der Kirche zum H. Geist in Breßl. bey Günthern.
34. Pohlii Hemerologion Silesiæ.
35. Christ. Gryphii Trauer Reden.
36. Andr. Gryphii Trauer Reden.
37. Neumanns Reden.
38. Neukirchs alß eines Schlesiers Schrifften.
39. Schlesische fliegende Bibliothec.
40. Der Schlesische Helicon.
41. Die [illegible] Collection Schlesischer Abdankungen.
42. Hoffmannswaldauische Gedichte 6. Theile.
43. Hoffmannswaldaus, Lohensteins, Abschatzes, Gryphiorum, Opitzens, Neukirchs, Mühlpforts Gedichte
44. Lohensteins Arminius.
45. In denen 6. Theilen der Reden Vornehmer Herren sind auch unterschiedene Schlesische Sachen inseriert.

46. Der Staat von Schlesien.

47. Diss. D. Rhodii Francofurt. de Scopelismo, ubi quaedam ad Historiam Vratislaviens. inspersa

48. Diss: Praes. D. Geilenberg. Francofurt. Matthiasch: de Iure Personarum Ducat. Oppoliensis et Ratiboriensis. 1700.

49. Diss. Viteb. D. Leibneri: de terris Iuris Saxonici.

